

Sygn. akt IV CNP 7/18

POSTANOWIENIE

Dnia 14 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie ze skargi strony pozwanej
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w B.
z dnia 23 grudnia 2015 r., sygn. akt II Ca [...],
w sprawie z powództwa D. M.
przeciwko Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej [...] w B.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 14 czerwca 2018 r.,

odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 23 grudnia 2015 r. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w B. z dnia 6 lipca 2015 r. i zasądził od pozwanego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej [...] w B. na rzecz powoda D. M. kwotę 8.856 złotych z odsetkami ustawowymi tytułem należności czynszowych za miesiąc styczeń i luty 2015 r.

Sąd ustalił, że strony w dniu 28 października 2010 r. zawarły umowę najmu lokalu użytkowego na okres 5 lat. Ustaliły w niej wysokość czynszu miesięcznego na kwotę 3.600 złotych netto. Zastrzegły też, że umowa może zostać wcześniej rozwiązana za 3-miesięcznym wypowiedzeniem lub w każdym czasie za porozumieniem stron (§ 5 ust. 1 umowy). Najemca mógł też wypowiedzieć umowę w przypadku rozwiązania przez pozwanego umowy z NFZ. Wówczas był zobowiązany do wydania wynajmującemu przedmiotu najmu w terminie 14 dni od daty zakończenia umowy (§ 4 i 5 umowy).

Pismem z dnia 29 września 2014 r. pozwany powołując się na treść § 5 ust. 1 umowy wypowiedział najem ze skutkiem na dzień 22 października 2014 r. Powód wnosił o anulowanie wypowiedzenia podnosząc, iż wypowiedzenie było możliwe tylko w razie rozwiązania kontraktu przez NFZ. Pozwany podtrzymywał wypowiedzenie a powód przesłał mu wezwanie do zapłaty czynszu za dwa pierwsze miesiące 2015 r. Pozwany opuścił lokal użytkowy w grudniu 2014 r. a w styczniu 2015 r. po odnowieniu lokalu doszło do przekazania kluczy. Sąd pierwszej instancji uznał wypowiedzenie umowy za skuteczne i dlatego oddalił powództwo.

Sąd drugiej instancji uwzględniając apelację powoda uznał, że wypowiedzenie umowy terminowej było bezskuteczne. Nie doszło bowiem do rozwiązania kontraktu z NFZ w rozumieniu § 5 ust. 4 umowy a jedynie do wygaśnięcia corocznej umowy z NFZ. Sąd Okręgowy ustalił też, że pozwany zawarł inny kontrakt z NFZ na 2015 r. i nadal prowadził działalność w ramach Zakładu Pomocy Doraźnej w S. ale pod innym adresem. W tym stanie rzeczy Sąd uznał za zasadne żądanie zapłaty czynszu za styczeń i luty 2015 r.

Pozwany SPZOK wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku Sądu Okręgowego bowiem, w jego ocenie, został on wydany z rażącym naruszeniem art. 65 § 2, 471, 659 § 1 i 2 pkt 1 k.c. w zw. z art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 673 § 3 k.c., w zw. z art. 353¹ k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności trzeba zważyć, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia i to szczególnego rodzaju, przysługuje bowiem od prawomocnego orzeczenia sądu i jej celem nie jest uzyskanie jego uchylecia lub zmiany lecz uzyskanie prejudykatu umożliwiającego realizację roszczeń odszkodowawczych za szkody wyrządzone przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej, stosownie do art. 77 ust. 1 Konstytucji oraz art. 417¹ § 2 k.c.

Sąd Najwyższy wielokrotnie już wyjaśniał, w jaki sposób należy rozumieć pojęcie „orzeczenia niezgodnego z prawem” na gruncie przepisów art. 424¹ i nast. k.p.c. Stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, to ustalenie jego bezprawności, które nie może nastąpić bez sięgnięcia do istoty władzy sądowniczej, tj. orzekania w warunkach niezawisłości, w sposób bezstronny, zależny nie tylko od obowiązujących ustaw, ale także od "głosu sumienia" sędziego oraz jego swobody w ocenie prawa i faktów stanowiących podłoże sporu. Swoboda ocen sędziego wynika nie tylko z władzy sędziowskiej, ale także z prawa pozytywnego, często posługującego się pojęciami niedookreślonymi i klauzulami generalnymi albo dekretującego wolność decyzji sędziego. Treść orzeczenia zależy również od rezultatów wykładni, które mogą być różne, w zależności od jej przedmiotu, metod oraz podmiotu, który jej dokonuje. Z istoty wykładni wynika zaś wielość interpretacji, a sam fakt wykładni z natury rzeczy nacechowany jest subiektywizmem. Już z tych powodów uzasadnione jest, aby w odniesieniu do działalności jurysdykcyjnej sądu sformułować autonomiczne pojęcie bezprawności. Jeśli więc na gruncie odpowiedzialności cywilnej bezprawność oznacza generalnie naruszenie normy właściwego zachowania się, wynikającego z ustawy lub z umowy międzynarodowej, to w odniesieniu do odpowiedzialności za wydanie orzeczenia sądowego pojęcie to korygowane jest specyfiką władzy sądowniczej oraz jej

ustrojem. Mając na uwadze zasadę niezawisłości oraz posługiwanie się przez sądy procedurami, których osnowę stanowi system zaskarżania orzeczeń, należy przyjąć, że orzeczenie niezgodne z prawem, to orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej. Niezgodność z prawem rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa musi zatem mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, tylko bowiem w takim przypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: postanowienie z 21 marca 2006 r., V CNP 68/05 nie publ.; wyroki: z dnia 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007, Nr 1, poz. 17; z dnia 17 maja 2006 r., I CNP 14/06 nie publ.; z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06 OSNC 2007, Nr 2, poz. 35; z dnia 7 lutego 2007 r., III CNP 53/06 nie publ.; z dnia 21 lutego 2007 r., I CNP 71/06 nie publ.; z dnia 20 września 2007 r., II CNP 87/07 nie publ.). Takie rozumienie pojęcia niezgodności z prawem jest zgodne z art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 września 2012 r. SK 4/11, OTK-A 2012/8/97).

Wyrokowi Sądu Okręgowego tak pojętego rozumienia bezprawności przypisać nie można.

Istota skargi sprowadza się do twierdzenia, że Sąd błędnie uznał, iż strony po dniu 31 grudnia 2014 r. dalej łączyła umowa najmu pomimo, iż wypowiedzeniu umowy było skuteczne a poza tym powód przez czynności konkludentne akceptował ustanie stosunku najmu. Świadczy o tym odebranie przez niego kluczy po wyremontowaniu pomieszczeń

Sąd dokonując wykładni postanowień zawartej przez strony umowy objął rozważaniami kwestię rozumienia przez strony postanowień odnoszących wypowiedzenia umowy zawartych w § 5 umowy.

Każde oświadczenie woli, niezależnie od formy, w jakiej zostało złożone, podlega wykładni sądowej. Przepis art. 65 k.c. dotyczy także oświadczeń woli w formie pisemnej, lecz wówczas podstawą interpretacji stają się w pierwszej

kolejności reguły lingwistyczne, ale nie tylko, a więc także wtedy mają zastosowanie zasady wykładni wynikające z paragrafu drugiego tego przepisu. Przy zastosowaniu zawartych w nim reguł może się okazać, że wbrew brzmieniu konkretnego postanowienia umowy wola stron jest inna. Artykuł 65 § 2 k.c. nakazuje bowiem przy interpretacji oświadczenia woli brać pod uwagę "okoliczności w których ono zostało złożone" a w tym tle raczej badać jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na dosłownym jej brzmieniu. Przepis ten niewątpliwie pozwala sądom uwzględniać pozatekstowe okoliczności, w tym cel, jaki strony miały na uwadze przy zawieraniu umowy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1997 r., I CKN 815/97, OSNC 1999, Nr 2, poz. 38 i z dnia 8 czerwca 1999 r., II CKN 379/98, OSNC 2000, Nr 1, poz. 10). W sposób zatem zasygnalizowany należało wyłożyć postanowienia zawarte przede wszystkim w § 5 ust. 2 i 3 O.W.U.

Uwzględniając te reguły Sąd stwierdził, że nie zostały spełnione określone w umowie przesłanki pozwalające wypowiedzieć umowę terminową. Stanowisko Sądu potwierdzały ustalenia dotyczące dalszej działalności pozwanego w ramach kolejnej umowy z NFZ. W tych okolicznościach oczywiście brak jest uzasadnionych podstaw do twierdzenia, iż dokonana przez Sąd wykładnia postanowień umowy narusza i to w kwalifikowany sposób art. 65 § 2 w zw. z art. 673 § 3 k.c.

Podobnie należy ocenić zarzut skargi dotyczący oceny, iż strony w styczniu i lutym 2015 r. dalej łączyła umowa najmu. Stanowisko to było przecież konsekwencją oceny bezskuteczności wypowiedzenia. Z poczynionych w sprawie ustaleń wynika, że jeszcze w styczniu 2015 r. były prowadzone prace remontowe w przedmiotowym lokalu i dopiero po ich zakończeniu zostały powodowi przekazane klucze. Z przyjęcia kluczy nie wynika jednoznacznie złożenie przez powoda oświadczenie woli o natychmiastowym zgodnym rozwiązaniu umowy oznaczającego też rezygnację z należności czynszowej, co najmniej za następny miesiąc luty, płatnej do 10 dnia tego miesiąca.

Celem wstępnej selekcji w odniesieniu do tego rodzaju środka, przewidzianej w art. 424⁹ k.p.c., jest wyeliminowanie skarg oczywiście bezzasadnych, które bez konieczności wnikliwej analizy prawnej powinny być oddalone.

Oczywista bezzasadność skargi, jako kryterium dozwolonego wyłączenia zachodzi, gdy powołane podstawy skargi już przy pierwszej ocenie pokazują, że faktycznie nie ma możliwości ich uwzględnienia, ponieważ nie miały miejsca, albo nie mogły mieć wpływu na kształt orzeczenia. Nie ma zatem potrzeby prowadzenia szerokiej analizy prawnej i dokonywania pogłębionego badania trafności zaskarżonego orzeczenia, w odniesieniu do zastosowania prawa i jego wykładni. Ocena zasadności skargi polega na antycypowaniu niejako roli sądu, który orzekałby co do istoty sprawy z powództwa skarżącego o wynagrodzenie szkody wyrządzonej wydaniem prawomocnego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2015 r., V CNP 57/14, nie publ.; z dnia 6 kwietnia 2018 r., III CNP 30/17, nie publ.).

W sytuacji, gdy z bezpośredniego oglądu sprawy wynika, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia byłaby oddalona, trzeba przyjąć, że jest ona oczywiście bezzasadna w rozumieniu art. 424⁹ k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2014 r., I BP 10/13, nie publ.).

Z tych względów, na podstawie art. 424⁹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.